

Logički i retorički propusti u argumentaciji

OSNOVI ISTRAŽIVANJA U POLITIČKIM NAUKAMA

Definicija

Logički propusti su “varljivi” (lažni) argumenti koji **ne dokazuju ništa**.

Varljivi argumeni najčešće **zvuče prijemčivo** u startu, a nerijetko budu **veoma ubjedljivi** čak i nakon što su dokazano lažni. Nijesu uvijek namjerni, ali cilj naučnog rada je između ostalog da otkrije sve propuste u argumentaciji.

„Vrste“ propusta u argumentaciji

- ▶ Na desetine različitih vrsta – nijesu sve jednako relevantne za razumijevanje politike i naučnih radova.
- ▶ Različit stepen namjere i svjesnosti.
- ▶ Korišćeni od strane političara, novinara i politikologa.
- ▶ **Manipulativna argumentacija vs. Problematična dedukcija** (nijesu uzajamno isključive).

Manipulativno argumentovanje

- ▶ Ad Hominem
- ▶ Lažna analogija
- ▶ Poziv na tradiciju
- ▶ Kompleksno pitanje („navođenje svjedoka“)
- ▶ „Laganje“ statistikom
- ▶ Poziv na emocije

Ad Hominem - "lični napad"

Pokušaj da se opovrgne argument napadom ličnog karaktera (na reputaciju opozicije) ("uprljani izvor"). Odnosi se na slučajeve kad su suprotstavljene dokazi i argumenti odbačeni bez ozbiljnog promišljanja i diskusije, na bazi karakteristika onog ko govori.

Primjer: "Berni Sanders je socijalista po sopstvenom priznanju. Zar mislite da mu možemo vjerovati da vrati prosperitet ekonomiji Amerike? Ne."

Drugi pojavni oblik: slijepa lojalnost – manjak odgovornosti.

Lažna analogija

Učestao i opasan propust bazira na nepravilnom poređenju dvije stvari, situacije ili primjera kako bi se namjerno izvukao lažni zaključak.

Primjer:

“Vidite, političke partije su kao organizm. Ako ne otkinete nezdravo tkivo na vrijeme, cijeli sistem može umrijeti.”

ili

“Mislim da nema potrebe za otcjepljenjem Crne Gore od Srbije, baš kao što nema razloga da dva brata ne žive pod istim krovom, svaki u svojoj sobi.”

Slično: **problem lažne premise.**

Poziv na tradiciju

Propust baziran na vjerovanju da je stav, situacija ili određena akcija ispravna i adekvatna samo zato što je “**uvijek tako bilo**”, jer su ljudi “uvijek” tako mislili, ili zato što nastavlja da koristi određenoj grupi ljudi.

Primjer: “*Mi smo zadnjih 20 godina bili na pravoj strani istorije. Ne mogu u našu lojalnost državi danas sumnjati oni od kojih smo je morali braniti 90tih.*”

“Crna Gora je uvijek bila vojno neutralna i brinula sama o svojoj sigurnosti. Zašto bi mijenjali danas, i krećali novim, nesigurnim putem.”

“Navođenje svjedoka“

Greška usljed zahtijevanja direktnog odgovora na pitanje na koje se ne može odgovoriti bez da se prethodno analiziraju premise samog pitanja. Važi i za situacije kad je osoba primorana da prihvati ili odbije kompleksno stanovište koje sadrži kako prihvatljive tako i neprihvatljive elemente.

Primjer: “Prestanite sa zamajavanjem ovoga naroda i kažite jasno i glasno, sa “da” ili “ne”: Mislite li da je cijeli slučaj ”državnog udara” pažljivo isceniran, na isti način na koji ova vlast krade izbore zadnjih 20 godina?”

Laganje statistikom

Korišćenje istinitih podataka, brojeva, grafika da se dokaže nepovezana tvdnja.

Primjer: “Troškovi školarine nijesu nikad bili manji. Ako ih posmatramo kao procenat javnog duga Crne Gore, troškovi studiranja su zapravo manji danas nego 2006.”

Takođe, propust kroz “dokazivanje” tvrdnje tako što zatrpamo publiku gomilom nevažnih informacija, dokumenata, podataka za koje se ne može očekivati da se mogu adekvatno procijeniti.

Poziv na emocije

Klasični propust koji proizilazi iz ignorisanja činjenica i pozivanja isključivo na emocije.

Primjer: "Ako se ne slažete, da je siromaštvo u Crnoj Gori najveći problem, zamislite gospodo samo jednom kako sjedite pred praznom trpezom sa nevinom decom koja plaču."

Problematična dedukcija

- ▶ Anekdotalni dokazi
- ▶ Post-hoc zaključivanje
- ▶ „Klizav teren“ (slipery slope)
- ▶ „Divlja“ generalizacija
- ▶ Argument posljedice (Željno zaključivanje)

Anegdotalni dokazi

Dokaz koji je prikupljen i prezentovan na neformalan način. Najčešće se u poputnosti oslanja na selektivno izabrano lično svjedočenje pojedinca.

Primjer: „Uradila bih sve da dobijem moje zdravlje nazad. Ovaj program me je sačuvao šest mjeseci nervoze i anksioznosti. Imam osjećaj da mi je ova odluka Vlade CG spasila život.“

Empirijski provjerljiv ali naučno **diskutabilan** u društvenim naukama.

Post-hoc argument

Klasični argument baziran na pretpostavci da čim se nešto pojavljuje nakon ili u isto vrijeme kad i nešto drugo, to znači da je drugo uslovljeno prvim.

Primjer: “Sad imamo hroničnu nezaposljenost sa 20 miliona ljudi bez posla zajedno sa konstantnim povećanje cijena stanovanja, koje su već dosegnule rekordni nivo. Premijer nas je iznevjerio.”

„Porast broja prodatih sladoleda korespondira sa brojem utopljenika.“

“Klizav teren” (slipery slope)

Čest propust u argumentaciji baziran na tome da mali korak u određenom smjeru nužno vodi ka značajno ekstremnijim posljedicama.

Primjer:

“Ako se Katalonija otcijepi sljedeća je Baskija, Korzika u Francuskoj, Boka u Crnoj Gori.”

“Ako zatvorimo Gvantanamo, vrlo brzo će teroristi biti na pragu naših domova.”

“Ako dozvolimo istopolne brakove u Crnoj Gori, vrlo brzo će početi usvajati decu.”

Moguće je da je argument istinit. Komparativni slučajevi kao mjerilo validnosti.

„Divlja“ generalizacija

Učestala greška usljed nepravilnog primjenjivanja jednog ili dva primjera na cijelu i široku grupu slučajeva.

Primjer: “U toku debate u sklopu unutar-partijskih izbora, Tramp je iznio niz uvrijedljivih poruka na račun Latino populacije. Očigledno je da republikanska partija podržava javno izražavanje rasizma u Americi danas.”

Drugi pojavni oblik: karakteristike podijeljenog skupa.

Pomjerenje tereta dokazivanja

S obzirom na činjenicu da nešto ne znamo, ili ne možemo znati, to nešto mora biti pogrešno.

Primjer: “Naučnici nikad neće uspjeti da potvrde nepostojanje Boga. To znači da Bog postoji, da je zaista kreirao sav živi svijet, a ne proces postupne evolucije.”

Argument „posljedice“

Nešto ne može biti ispravno jer da jeste posljedice bi bile neprihvatljive.

Primjer: *“Globalno otopljavanje ne može biti izazvano od strane čovjeka, kroz upotrebu fosilnih goriva, jer da je tako prelazak na izvore energije koji ne zagađuju bi bankrotirao našu zemlju”.*

„Ukoliko ste u Vi u pravu, to bi značilo da je 30 godina istraživanja i ozbiljne nauke u krivu. To je prosto nemoguće.“